

Rett inn fra gata? - Bruk av vikarer i helsetjenesten

Det er arbeidsgiveren som har ansvaret for at den tjenesten som utføres, er forsvarlig, og at vikarer som hyres inn fra byråer, er kvalifiserte til jobben. Arbeidsgiveren må derfor selv vurdere om arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter for de oppgavene de skal gjøre.

Mange avtaler mellom vikarbyrå og arbeidsgiver spesifiserer at vikarbyrået skal kontrollere at vikaren har gyldig autorisasjon og forøvrig er kvalifisert for oppgavene. Arbeidsgiveren har likevel ansvar for å sjekke at vikarbyrået har gjort slike vurderinger, og gjennom sitt internkontrollsystem etablere rutiner som sikrer at vikarer fra vikarbyråer har nødvendig kompetanse og får tilstrekkelig opplæring. Helsetilsynet mottar mange klager på helsepersonell som er engasjert gjennom vikarbyråer. Klagene gjelder både rusmisbruk, uforsvarlig virksomhet, brudd på kravet til omsorgsfull hjelp, atferd uforenlig med yrkesutøvelsen og dårlig kommunikasjon. Flere saker viser at arbeidsgiverne mangler systemer for å kontrollere om innleid helsepersonell har autorisasjon og nødvendig kompetanse for de oppgavene de skal utføre – og for å gi dem nødvendig opplæring.

Tilsynssak etter bruk av vikar ved sykehus

Vikarbyråenes og arbeidsgivernes ansvar ved engasjement av vikarer kan illustreres gjennom Statens helsetilsyns behandling av en alvorlig tilsynssak mot en sykepleier som var ansatt i et vikarbyrå, og som ble engasjert av

et sykehus for to nattevakter.

Sykehuset hadde inngått en avtale med det aktuelle vikarbyrået. Ifølge avtalen hadde vikarbyrået ansvar for å sikre at vikaren hadde gyldig autorisasjon og var kvalifisert for jobben, videre at leveransen var i samsvar med bestillingen og i overensstemmelse med norske lover og forskrifter. Avtalen inneholdt også en bestemmelse om at vikarbyrået skulle dekke en opplæringsvakt ved oppstart av et oppdrag som varte én uke (fem arbeidsdager eller mer). Ved behov for opplæringsvakter ved oppdrag av kortere varighet kunne opplæringsvakten faktureres med 50 prosent av timepris. Avtalen sa ingenting om sykehusets lovpålagte ansvar.

Tilsynssaken avdekket at sykehuset manglet rutiner for å følge med på om vikarbyrået oppfylte avtalen. I den konkrete saken manglet dokumentene fra vikarbyrået til sykehuset, opplysninger om sykepleieren hadde autorisasjon, og dokumentasjon av vedkommendes kompetanse og virksomhet som sykepleier. Sykehuset sjekket heller ikke referanser.

Tilsynssaken avdekket også at sykehusets rutiner for opplæring av vikarer fra vikarbyråer var mangelfulle. Opplæringen bestod i at vikaren møtte på avdelingen noen timer før vekten startet, for å gjøre seg kjent med de viktigste rutineene, spesielt prosedyrer for brann og hjertestans. Tilsynssaken bekrefter studier som har vist at nødvendig opplæring ikke blir gitt, selv om leverandøren dekker utgiftene.

